



# GEORGE ORWELL

## Savaş Günlükleri

2. BASKI

Çeviri: LEVENT KONCA

♥ can  
modern



GEORGE ORWELL  
SAVAŞ  
GÜNLÜKLERİ

Can Modern

*Savaş Günlükleri*, George Orwell

İngilizce aslından çeviren: Levent Konca

*Wartime Diary*

İlk baskı: *The Complete Works of George Orwell*, Secker & Warburg, 1998

Bu çeviriye kaynak alınan basım: *Diaries*, Penguin Classics, 2010

© 2022, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2022

2. basım: Ağustos 2022, İstanbul

Bu kitabın 2. baskısı 3 000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Emrah Serdan

Editör: Dilara Alemdar

Düzeltili: Beyza Becerikli

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Dizi ve sanat yönetmeni: Utku Lomlu / Lom Creative ([www.lom.com.tr](http://www.lom.com.tr))

Kapak uygulama: Bilal Sarıteke

Baskı ve cilt: İMAK Basım Yayın Ticaret ve Sanayi Limited Şirketi

Akçaburgaz Mah. 137. Sokak No: 12

Esenyurt, İstanbul

Sertifika No: 45523

ISBN 978-975-07-5624-5

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25, Sarıyer / İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

[canyayinlari.com/9789750756245](http://canyayinlari.com/9789750756245)

[yayinevi@canyayinlari.com](mailto:yayinevi@canyayinlari.com)

Sertifika No: 43514

GEORGE ORWELL  
SAVAŞ  
GÜNLÜKLERİ

GÜNLÜK

İngilizce aslından çeviren

Levent Konca

♥can

George Orwell'in Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

*Bin Dokuz Yüz Seksen Dört*, 1984

*Hayvan Çiftliği*, 2001

*Burma Günleri*, 2004

*Aspidistra*, 2005

*Paris ve Londra'da Beş Parasız*, 2015

*Boğulmamak İçin*, 2015

*Wigan İskelesi Yolu*, 2016

*Papazın Kızı*, 2017

*Bir İdam*, 2021

*Selam Olsun Katalonya'ya*, 2021

*Kitaplar ve Sigaralar*, 2022

*Edebiyat Üzerine*, 2022

GEORGE ORWELL, 1903'te Hindistan'ın Bengal eyaletinin Montihari kentinde doğdu. Ailesiyle birlikte İngiltere'ye döndükten sonra, öğrenimini Eton College'de tamamladı. Gerçek adı Eric Arthur olan Orwell, 1922-1927 yılları arasında Hindistan İmparatorluk Polisi olarak görev yaptı. Ancak imparatorluk yönetiminin içyüzünü görünce istifa etti. 1950'de yayımladığı *Shooting an Elephant* (Bir Fili Vurmak) adlı kitabı, sömürge memurlarının davranışlarını eleştiren makalelerin derlemesidir. İkinci Dünya Savaşı'nın sonlarına doğru yazdığı *Hayvan Çiftliği*, Stalin rejimine karşı sert bir taşlamadır. Orwell'in en çok tanınan yapıtlarından *Bin Dokuz Yüz Seksen Dört*, bilimkurgu türünün klasik örneklerinden biri olmanın yanı sıra, modern dünyayı protesto eden bir romandır. *Burma Günleri* ise, Orwell'in Burma'daki (bugünkü Myanmar) İngiliz sömürgeciliğini dile getirdiği ilk kitabıdır. Orwell 1950'de Londra'da öldü.

LEVENT KONCA, 1980'de doğdu. İstanbul Lisesi'ni bitirdikten sonra Erlangen-Nürnberg Friedrich Alexander Üniversitesi'nde siyaset bilimi ve sosyoloji okudu. Çeşitli dergi ve gazetelerde yazıları yayımlandı. Ulrike Meinhof, Elias Canetti, George Orwell, Ulrich Peltzer gibi yazarların yapıtlarını çevirdi. Konca, Berlin'de yaşıyor.





## Birinci Günlük

28 Mayıs 1940 – 28 Ağustos 1941

### 28.5.40

Bugün, gazete afişlerinin tam anlamıyla kesintiye uğradığı ilk gün... *Star*'ın<sup>1</sup> birinci sayfasının yarısı Belçika'nın teslim olmasına; öteki yarısıysa Belçikalıların direndiği ve kralın da onlarla birlikte olduğu anlamına gelen haberlere ayrılmış. Bu durum tahminen kâğıt kıtlığından kaynaklanıyor. Yine de *Star*'ın sekiz sayfasının altısını yarışlar kaplıyor.

Geçtiğimiz günlerde ne kayda değer haberler ne de gerçekte ne olup bittiğini anlamanın pek olanağı vardı. Görüldüğü kadarıyla şu olasılıklar mevcuttu: i. Fransızlar gerçekten güneyden karşı saldırıya geçmek üzereydi. ii. Öyle yapmayı umut ediyorlardı ama Alman bombardıman uçakları bir ordu toplamayı olanaksız hale getiriyordu. iii. Kuzeydeki kuvvetler direnebileceklerinden emindi ve Alman saldırısı şiddetini yitirmeden önce karşı saldırıya geçmemenin daha iyi olduğu düşünülüyordu, ya da iv. Kuzeydeki durumun gerçekten umutsuz olduğu ve oradaki kuvvetlerin ancak savaşarak güneye doğru yollarını açabilecekleri, teslim olabilecekleri, tamamen

1. O dönem Londra'da yayımlanan üç akşam gazetesinden biri. (Y.N.)

imha edilebilecekleri veya muhtemelen büyük kayıplar vererek deniz yoluyla kaçabilecekleri düşünülüyordu. Şu anda yalnızca dördüncü seçenek mümkün görünüyor. Fransızların açıklamalarında, sanki kuzeydeki bağlantısı kesilmiş kuvvetler yokmuşçasına, Somme ile Aisne arasında hattı sağlamlaştırmaktan söz ediliyor. Ne kadar korkunç olsa da, BEF'nin<sup>1</sup> teslim olmasındansa paramparça edilmesini yeğlerim.

İnsanlar savaş hakkında daha çok konuşuyor ama birazcık daha çok. Eskiden olduğu gibi, pub'larda falan herhangi bir yorumu kulak misafiri olmak imkânsız. Dün gece E.<sup>2</sup> ile akşam dokuz haberlerini dinlemek için bir pub'a gittik. Biz istemesek bara bakan kadın haberleri açmayacaktı ve görünüşe bakılırsa bizden başka dinleyen de olmadı.

## 29.5.40

Bugünlerde önemli haberlere ancak üstü kapalı sözler ve imalar aracılığıyla ulaşabiliyorsunuz. Dün geceki başlıca sansasyon, akşam dokuz haberleri öncesinde Duff-Cooper'ın<sup>3</sup> acı haberi tatlandırmak için (oldukça iyi) bir moral konuşması yapması, Churchill'in ise gelecek haftanın başlarında durum hakkında tekrar rapor vereceğini ve parlamentonun kendisini "karanlık ve ağır hadiseler" hazırlamak zorunda olduğunu söylemesiydi. Herhalde bu geri çekilmeye kalkışacakları anlamına ge-

1. The British Expeditionary Force (Britanya Sefer Kuvvetleri): 1939'da Fransa'ya gönderilen ve ülke düştüğü sırada orada bulunan Britanya birlikleri. (Y.N.)

2. Eileen: Orwell'in eşi. (Y.N.)

3. Alfred Duff-Cooper (1890-1954): 1940 yılında Churchill hükümetinde Enformasyon Bakanlığı görevini üstlenen muhafazakâr politikacı, diplomat ve yazar. (Y.N.)

liyor ama “karanlık hadiseler” çok büyük kayıplar mı, BEF’nin bir bölümünün teslim olacağı mı, yoksa başka bir şey mi, onu hiç kimse bilmiyor. Haberleri, Torch Tiyatrosu’ndaki az çok entelektüel bir oyunun perde arasında dinledim. Seyirciler bir pub’dakinden çok daha büyük bir dikkatle dinledi.

E. diyor ki, çalıştığı Sansür Dairesi’ndekiler bütün “kıızıl” gazeteleri bir sayıyor ve *Tribune*<sup>1</sup> ile *Daily Worker*’i<sup>2</sup> ile tam olarak aynı kefeye koyuyormuş. Kısa bir süre önce *Daily Worker* ile *Action*’ın<sup>3</sup> yurtdışında satışı yasaklandığında, iş arkadaşlarından biri ona şöyle sormuş: “Bu *Daily Worker* ve *Action* adlı gazeteyi biliyor musun?”

Güncel söylentiler: Beaverbrook<sup>4</sup> göreve gelmesinden bu yana, darboğazı aşarak fazladan 2.000 uçak kazandırmış. Londra’ya yönelik hava saldırıları büyük olasılıkla iki gün içinde başlayacakmış. Hitler’in İngiltere’yi işgal planı, mayın tarlalarının üstünden geçebilecek binlerce sürat teknesi kullanmakmış. Korkunç bir tüfek kıtlığı yaşanıyormuş (bu birden fazla kaynaktan). Cephe-deki sıradan Alman piyadesinin morali acınacak derecede düşükmüş. Norveç harekâtı sırasında Savaş Bakanlığı, Norveç gecelerinin kısa olduğunu bilmeyecek kadar yanlış bilgilendirilmiş; parlak gün ışığında karaya çıkmak zorunda kalan birliklerin karanlık tarafından gizleneceğini sanıyormuş.

1. *Tribune*: O dönem yazı işleri müdürlüğünü Raymond Postgate’in üstlendiği haftalık sosyalist gazete. (Y.N.)

2. *Daily Worker*: The Communist Party’nin (Britanya Komünist Partisi) günlük gazetesi. (Y.N.)

3. *Action*: British Union of Fascists (Britanya Faşist Birliği) yayın organı. (Y.N.)

4. William Maxwell Aitken, Baron I. Beaverbook (1879-1964): Birinci Dünya Savaşı’nda Enformasyon Bakanlığı, İkinci Dünya Savaşı’ndaysa Uçak Üretimi Bakanlığı ve Savaş Üretimi Bakanlığı görevlerinde bulunan medya patronu. (Y.N.)

## 30.5.40

BEF, Dunkirk'e geri çekiliyor. Sadece kaçının kurtulabileceğini değil, orada kaç kişi olduğunu da tahmin etmek olanaksız. Dün gece radyoda Belçika'dan yeni dönmüş bir albay konuştu, ne yazık ki dinleyemedim; ama Eileen'in anlattığı kadarıyla, spikerin aralarda yaptığı eklemelerle kamuoyuna, ordunun (a) Fransızlar tarafından (karşı saldırıya geçmeyerek) ve (b) ülkedeki askeri makamlar tarafından (askerlerin kötü teçhizatlandırılmasıyla) yüzüstü bırakıldığını açıklamış. Basında hiçbir yerde Fransızlara yönelik ithamlar hakkında tek bir kelime bile yok ve Duff-Cooper'ın iki gece önce yayınlanan konuşması bunun yapılmaması konusunda özellikle uyarıyordu... Bugünün haritasına bakılırsa, Belçika'daki Fransız birliği, BEF'nin kurtulması için kendisini feda ediyor.

Borkenau<sup>1</sup> İngiltere'nin şu anda kesinlikle devrimin ilk aşamasında olduğunu söylüyor. Bu konuda yorum yapan Connolly<sup>2</sup> ise geçenlerde bir geminin mülteciler ve birkaç normal yolcuyla Kuzey Fransa'dan yola çıktığını aktardı. Mültecilerin çoğu, makineli tüfekle vuruldukları vs. için korkunç bir halde olan çocuklarmış. Yolcuların

1. Dr. Franz Borkenau (1900-1957): Avusturyalı sosyolog ve siyaset yazarı. Viyana'da doğan Borkenau 1921 ile 1929 yılları arasında Alman Komünist Partisi üyesiydi. *Zur Soziologie des Faschismus* adlı eseri 1933'te Tübingen'de yayımlandı. Aynı yıl Nazilerin iktidara gelmesi üzerine başka ülkeye göç etti. Orwell bu yazarın *The Spanish Cockpit*, *The Communist International* ve *The Totalitarian Enemy* adlı eserlerine yorum yazmıştır. Borkenau, Zürih'te öldü. Dunkirk sırasında Orwell'le yaptığı konuşmalar için bkz. 6 Haziran 1940. (Y.N.)

2. Cyril Connolly (1903-1974): St. Cyprians Hazırlık Okulu ve Eton'da Orwell'le birlikte okudu. Connolly, *Burma Günleri* üzerine yorumunu yayımladıktan sonra, 1935'te yeniden karşılaştılar ve birlikte bir dizi edebi faaliyet yürüttüler. Bunların en başında da Connolly'nin editörlük, Orwell'in yazarlık yaptığı *Horizon* dergisi gelir. Orwell'in ikinci eşi Sonia Brownell *Horizon*'da çalışıyordu ve çifti tanıştıran Connolly'ydi. (Y.N.)

arasında Leydi ----- de<sup>1</sup> varmış ve gemiye binebilmek için sıranın önüne geçmeye çalışmış, geri gitmesi emredildiğinde öfkeyle, “Siz benim kim olduğumu biliyor musunuz?” demiş. Kamarot ise, “Kim olduğun umurumda değil, lanet orospu. Git sıranı bekle,” diye cevap vermiş. Doğruysa ilginç.

Hâlâ savaşın insanların ilgisini çektiğine dair bir kanıt yok. Ancak ara seçimler, erkeklerin askere çağırılmasına gösterilen tepkiler vs. halkın hislerinin ne yönde olduğunu gösteriyor. Birkaç gün içinde İngiltere’yi işgal etmeyi deneyebileceklerini düşünmek için geçerli sebepler olmasına ve tüm gazetelerin de bunu yazmasına rağmen, görüldüğü kadarıyla, tehlikede olduklarını kavramaları neredeyse imkânsız. Bombalar düşene kadar hiçbir şeyi kavramayacaklar. Connolly o zaman paniğe kapılacaklarını söylüyor ama ben öyle düşünmüyorum.

### 31.5.40

Dün gece Denis Ogden’in oyunu *The Peaceful Inn*’i seyrettim. Son derece korkunç bir saçmalık. İlginç olan nokta, 1940’ta geçmesine rağmen savaşa doğrudan ya da dolaylı herhangi bir atıfta bulunmaması.

Şimdi dahi silah altına alınanların azlığı beni şaşırtıyor. Genel olarak, sokakta etrafınıza baktığınızda üniforma görmeniz olanaksız... Çok sayıda stratejik noktaya, örneğin Trafalgar Meydanı’ndaki I. Charles heykelinin yanına dikenli telden barikatlar konuyor... Tüfek kıtlığı olduğunu o kadar çok yerden duydum ki, doğruluğundan pek kuşkum yok.

1. Kim olduğu bilinmiyor. (Y.N.)

## 1.6.40

Dün gece [Eric]<sup>1</sup>'ten bir haber alıp alamayacağımı görmek için Waterloo ve Victoria'ya gittim. Elbette imkânsız. Ülkeye geri getirilen askerler sivillerle konuşmama yönünde emir almış ve zaten tren istasyonlarından hızla uzaklaştırılıyorlar. Aslına bakılırsa, çok az sayıda Britanya, yani BEF askerine rastladım; ama çok sayıda Belçikalı ve Fransız mülteci, birkaç Belçikalı ve Fransız asker ve aralarında donanmadan az sayıda adamın da yer aldığı birkaç denizci gördüm. Mülteciler çoğunlukla esnaf-kâtip tarzı orta sınıfa mensup insanlara benziyordu; üstleri başları oldukça düzgündü ve yanlarında birkaç parça kişisel eşyaları vardı. Bir aile, devasa bir kafes içinde bir papağanı da yanında getirmişti. Bir mülteci kadın ağlıyordu ya da ağlamak üzereydi; fakat çoğu yalnızca kalabalık nedeniyle ve genel olarak yabancılik çektiklerinden sersemlemiş görünüyordu. Victoria'ya epey büyük bir seyirci kalabalığı gelmişti ve mültecilerle diğerlerinin sokağa ulaşmasını sağlamak için, polis tarafından zapt edilmeleri gerekti. Mülteciler sessizce selamlandılar ama her tür denizciye coşkuyla tezahürat yapıldı. Üzerinde ahı gitmiş vahı kalmış üniforması ve eksik teçhizatıyla bir donanma subayı aceleyle bir otobüse doğru koştururken, kadınlar ona sesleniyor ve omuzlarına vuruyor, subaysa gülümseyerek teneke şapkasının her iki yanına dokunarak onları selamlıyordu.

Chatham trenine binmek için istasyonun içinden geçen bir deniz piyadesi bölüğü gördüm. Azametli du-

1. Laurence Frederick (Eric) O'Shaughnessy: Eileen Blair'in son derece bağlı olduğu ağabeyi, ünlü bir kalp ve göğüs cerrahı, ayrıca Royal Army Medical Corps'ta binbaşı. Dunkirk'ten tahliye edilmeyi beklerken ve kumsaldaki askerleri tedavi ederken öldürüldü. 8 Haziran 1940'ta *The Times*'da ölüm ilanı verildi. 36 yaşındaydı ve binbaşydı. (Y.N.)

ruşları, botlarını heybetle yere vuruşları ve subayların görkemli tavırları beni tüm askerlerin bana dev gibi geldiği 1914'e geri döndürdü.

Bu sabahki gazetelerin kimileri BEF'nin beşte dördünün, kimileriye dörtte üçünün şimdiden nakledilmiş olduğunu iddia ediyor. Muhtemelen seçme ya da sahte fotoğraflar, askerleri iyi durumda ve teçhizatları pek zarar görmemiş gibi gösteriyor.

## 2.6.40

BEF'nin ne kadarının gerçekten ülkeye geri getirilmiş olduğunu söylemek imkânsız ama çeşitli gazetelerde görülen açıklamalar bu sayının yaklaşık 150.000'i bulduğunu, başlangıçta Belçika'ya gönderilenlerin sayısınına yaklaşık 300.000 olduğunu öne sürüyor. Beraberlerinde kaç Fransız birliği olduğuna dair herhangi bir bilgi yok. Birden çok gazetede, bütünüyle tahliye etmektense Dunkirk'te tutunmanın hedefleniyor olabileceğine dair ipuçları var. Çok sayıda uçak sadece o noktaya bağlanmadığı sürece pek mümkün değil bu. Ama 150.000 asker gerçekten tahliye edilmişse, sanırım daha çok sayıda askerin de tahliye edilmesi olası. 4 Haziran'dan sonra İtalya'nın her an, büyük olasılıkla bir tür barış teklifini bahane ederek savaşa girebileceği öngörülüyor... Genel beklenti, şu anda gerçekleşecek bir İngiltere'yi işgal girişiminin ancak Almanya ile İtalya, Fransa'nın üstesinden gelmeye çalışırken yapılacak bir şaşkırtmaca olabileceği şeklinde... Aralarında de Valera'nın<sup>1</sup> da bulunduğu çok sayıda insan, belli ki, muhtemelen İrlanda'ya çıkarma yapılacağına inanıyor. Bu fikir, başından beri ortada olsa da, son günlere gelinceye dek çok az dile getirilmişti.

1. Éamon de Valera (1882-1975): İrlandalı siyasi lider. O sırada Özgür İrlanda Devleti'nin başbakanıydı. (Y.N.)





*Ama bizim gibi insanların, durumu sözde uzmanlardan daha iyi anlamasının sebebinin, belirli olayları öngörmekten çok, ne tür bir dünyada yaşadığımızı kavramak olduğunu düşünüyorum. Ne olursa olsun, gelecekte bizi bir felaketin beklediğini yaklaşık 1931'den beri biliyorum.*

Avrupa'da Hitler rejiminin yükselişyle İkinci Dünya Savaşı kaçınılmaz bir gerçekliğe dönüşüyor, her gün yeni bir işgal ve ittifak haberi çıkıyor, dünyanın dört bir yanında çatışmalar ve olaylar patlak veriyordu. 20. yüzyılın siyasi düşüncesini şekillendiren Orwell tam bu yıllarda tuttuğu günlüklerinde, kendisini bir anda savaşın ortasında bulan bir halkın psikolojisine ve savaşın hayatın her alanını nasıl etkilediğine dair gözlemlerini aktarıyor. Savaşın medeni insanları nasıl bir düşman denizaltısının battığını duymaktan mutluluk duyan, şehirlere bombalar yağarken normal hayatlarına devam eden kişilere dönüştürdüğünün izini sürerken, savaş psikolojisine dair paha biçilemez bir anlatı sunuyor.

*Savaş Günlükleri*, savaşın Orwell'in kendi yazın hayatındaki etkilerini ve yıllar sonra kurmaca eserlerinde işleyeceği fikirlerin nasıl bir ortamda şekillendiğini gözler önüne seren bir yapıt, Orwell'in külliyatının önemli bir parçası.

#günlük #ikincidünyasavaşı #nazizm #ideoloji #sivilhalk #yoksulluk #londra

 can

[canyayinlari.com](http://canyayinlari.com) | [f](#) | [@](#) | [v](#) canyayinlari

günlük

ISBN 978-975-07-5624-5



9 789750 756245